

18:e sönd. e. Tref. 2009

av Ingemar Andersson

Trons lydnad – det yppersta budet.

Epistel: 1 Kor. 1: 1-9.

Evangelium: Matt. 22: 34-46.

"Detta evangelium, i vilket Kristus svarar fariséerna på deras fråga: vilket är det största budet i lagen, och förelägger dem å sin sida en annan fråga: vad anser ni om Kristus/Messias, vems Son är han, framställer alltså för oss det, som vi alltid hör och alltid skall höra, nämligen att i kristenheten dessa två predikningar hållas vid mak: för det första läran om lagen eller de tio buden och för det andra läran om nåden i Kristus. Ty vilkendera av dessa båda går under, så drager hon även den andra med sig, och tvärtom, varest den ena blir kvar och drives rätt, där har hon även den andra i följe med sig." (Luther)

Dagens evangelium behandlar just dessa två huvudstycken: lagen/buden och evangelium/Kristi person och verk.

Textens sammanhang.

Jesus har berättat liknelsen om kungen som höll bröllop för sin son där han talar om kallelsen till Guds rike, till den himmelska glädjefesten, och att var och en, ond som god, vem som helst, är välkommen till den himmelska glädjen. Och kungen själv tillhandahåller bröllopsdräkten – Jesu Kristi rättfärdighet.

Men fariséerna, som var bland dem som lyssnade – kallelsen gällde också dem – gick iväg och överlade om hur man skulle kunna fälla Jesus för något han sade. Och så anlät de herodianerna, sådana som löpte okupationsmaktens ärenden, för att få honom fast i en fråga om man fick lov att betala skatt till kejsaren eller inte.

De fick ett sådant svar att de förvånade stod där svarslösa och snopna lomade iväg – varpå nästa grupp belackare, saducéerna, anmälde sig för att sätta dit honom, som bjöd dem till himmel och salighet. Sadducéerna, ett religiöst/politiskt parti i skarp motsättning mot fariséerna och förnekare av de dödas uppståndelse, kom nu till Jesus med en spetsfundig fråga de konstruerat: En änka hade i tur och ordning gift sig med sju bröder, allteftersom den ene efter den andre dog ifrån henne. Och vem skulle nu ha henne till hustru i uppståndelsen? Också de får svar: *"Ni tar fel och förstår varken Skriften eller Guds mak!"*

Det största budet i lagen.

Folket häpnade över Jesu undervisning och saducéerna fick drypa av med en tillstoppad mun. Och fariséerna gladdes förstås över att saducéerna blivit svarslösa och samlades nu på nytt runt Jesus. En laglärd ville sätta honom på prov och frågade: *"Mästare, vilket är det största budet i lagen?"*

För fariséerna var frågan om det största budet i lagen en huvudfråga. De studerade ivrigt Mose lag. De hade utvecklat den och hade 248 bud och 365 förbud som de räknade till lagen, och de diskuterade sinsemellan vilket bud som skulle anses viktigast. För dem var lagen vägen till Gud, och nu ville man höra Jesu åsikt. De ville sätta honom på prov för de hade ju hört både det ena och det andra om honom när det gällde lagen. Visserligen hade han sagt att han inte kommit för att upphäva den minsta prick i lagen. Han hade inte kommit för att upphäva, utan för att fullborda, sade han – hur nu en timmermansson från Nasaret kunde komma med sådana anspråk. Och så hade han talat mycket förklenande om fariséernas rättfärdighet, dessa som mer än alla andra vårdade sig om lagen och levde efter den. Han hade sagt, att om inte ens rättfärdighet gick långt utöver skriftlärdas och fariséers rättfärdighet skulle man alls inte komma in i himmelriket.

Och vid upprepade tillfällen hade han satt sig över lagens bud ifråga om sabbaten. Vad skulle han nu svara på frågan om lagens största bud?

Och Jesus svarar: *"Du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela ditt förstånd". Detta är det största och främsta budet. Sedan kommer ett som liknar det: 'Du skall älska din nästa som dig själv. På dessa två bud hänger hela lagen och profeterna'."*

Så skulle också deras egna laglärda ha svarat. Jesus börjar med själva inledningen till Israels trosbekännelse – ord som för fariséerna var mycket väl kända (5 Mos. 6: 1-9). Och till detta fogar Jesus ett citat från 3 Mos 19, ur ett sammanhang där många föreskrifter ges om hur man skall handla mot sina medmänniskor och som avslutas med: *"Du skall älska din nästa som dig själv."*

Allt detta kände fariséerna mycket väl till. Jesu svar var direkt hämtat ur liturgin för synagogans gudstjänst, som ju fariséerna var väl förtrogna med.

Jesus kom alltså inte med någon ny lag, men han hade en annan uppfattning om människan, om lagens krav och om vår förmåga att uppfylla lagen än vad fariséerna hade.

I 1942 års evangeliebok har dagens texter fått rubriken "Vägen till Guds rike" och i Luthersk bibelkalender är överskriften "Trons lydnad". Och på dessa områden hade Jesus och fariséerna diametralt motsatta uppfattningar. Fariséerna lärde att människan var både god och ond till sin natur. Lydde man lagen så segrade det goda. Och det gällde för människan att bekämpa de onda böjelserna och nå framgång i utvecklingen av den goda naturen. Därigenom kunde en människa med stora ansträngningar och uppoffringar uppnå rättfärdighet inför Gud. Det var svårt, men det var dock möjligt.

Fariséerna hade alltså en mycket modern människosyn. Den mänskliga naturen som både god och ond torde i dag bland folk i allmänhet vara den allmänt förhärskande uppfattningen.

Människorna måste kämpa för att det goda och förnuftiga skall segra, såväl i den enskildes liv som i samhället. Det som Luther kallar "den trålbundna viljan" kände fariséerna lika lite till som människorna i dag. Fariséerna var ändå inte ytliga i sin gudsfruktan. De tog lagens bud på stort allvar, men själva utgångspunkten var fel, och därför blev också resultatet katastrofalt.

Det är skillnad på Guds lag och människors.

När det stiftas mänskliga lagar måste hänsyn tas till vad som är möjligt, vad som kan accepteras, vad som är rimligt och förnuftigt. Men sådan är inte Guds lag. Den tar inte hänsyn till vad som är möjligt för människan eller vad som är rimligt och förnuftigt sett utifrån mänsklig natur. Guds lag är ett uttryck för honom själv, för hans natur och väsen.

Därför säger han till oss: *"Ni skall vara heliga, ty jag, Herren, er Gud, är helig."* (3 Mos. 19:2).

Och Jesus säger: *"Var också ni fullkomliga, såsom er Fader i himlen är fullkomlig."* (Matt. 5:48).

Den rike ynglingen, som undrade vad han skulle göra för att få det eviga livet, får svaret: *"Vill du gå in i livet, så håll budorden."* (Matt. 19:17).

När en laglörd vid ett tillfälle frågar Jesus vad han skall göra för att få evigt liv, får han själv redogöra för vad lagen befäller. Och så får han av Jesus höra: *"Gör det så får du leva!"*

Och Petrus skriver: *"Liksom han som har kallat er är helig, skall ni föra ett alltigenom helgat liv. Det står skrivet: 'Ni skall vara heliga, ty jag är helig'."*

Sådan är Guds heliga lag. Här finns ingen prutmán, inget förhandlingsutrymme, inga förmildrande omständigheter, inga ursäkter - det finns ett enda gällande mått, och det är: Fullkomlighet!

"Förbannad är den som inte upprätthåller alla ord i denna lag genom att följa dem." (5Mos.27:26). *"Under förbannelse står den som inte håller fast vid allt som är skrivet i lagens bok och gör därefter."* (Gal. 3:10).

Jesus framhåller med stor skärpa, att lagens bud omfattar inte bara den yttre gärningen, utan dömer själva hjärtats inställning. Den som tänker ont i sitt hjärta mot en medmänniska döms av lagen som mördare. Har man hamnat i konflikt med någon och är ovillig till förlikning dömer

lagen till det eviga fängelset. Ser man på en kvinna med en oren begärelse dömer lagen själva tanken som äktenskapsbrott. Och det räcker inte med att bara älska sin nästa så där i allmänhet. Man skall älska också sina ovänner och be för dem.

Och Jesus säger inte om vårt hjärta att vi skall låta det goda utvecklas och segra. Nej, han säger att från hjärtat utgår inget vackert och gott, utan onda tankar, mord, äktenskapsbrott, otukt, stöld, falskt vittnesbörd och hädelser – sådant som orenar människan. *”Bedrägligare än allt annat är hjärtat, det är obotligt sjukt”*, säger profeten Jeremia. (Jer.17:9).

Men nu kräver lagen kärlek till Gud och till vår nästa, en kärlek som innefattar ”hela ditt hjärta, hela din själ och hela ditt förstånd” – människan till hela sitt väsen skall älska, vara uppfylld av kärlek till Gud och nästan.

”Vem kan förstå det?”

undrar profeten Jeremia när han talar om det bedrägliga, obotligt sjuka hjärtat. Inte människan själv. Hon förstår inte sitt innersta. Hon kan inte tolka sin natur. Ur hjärtats djup väller fram alla slags tankar och begär. Hon kan grubbla över varför, men hon kan inte styra över sitt inre eller förstå sitt innersta väsen.

Men det finns en som känner människan. *”Jag, Herren, utforskar hjärtat och prövar njurarna”*, säger han. Och han befäller människan det som för henne är totalt omöjligt. Vi står var och en under lagens förbannelse. Ingen enda, inte en mänsklig varelse på hela denna jord kan stå inför det heliga Majestätet och säga: ”Jag är helig som du. Jag har aldrig i tankar ord eller gärningar brutit mot din vilja, dina heliga bud. Alltid, i varje stund, vid varje andetag har jag älskat dig, Gud, över allting och min nästa som mig själv. Jag har aldrig tänkt en ond tanke, inte ens i drömmen, aldrig gjort en ond gärning utan bara gott och i alla sammanhang haft Guds ära och mina medmänniskors bästa för ögonen.”

Skriften säger: *”Här finns ingen skillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud.”*

”Ingen rättfärdig finns, inte en enda, ingen förständig finns, ingen finns som söker Gud. Alla har avvikit, alla har blivit fördärvade. Ingen finns som gör det goda, inte en enda.”(Rom. 3: 10-12, 22f).

Lagen är ingen väg till rättfärdighet och salighet. *”Alla de som håller sig till laggärningar är under förbannelse... Genom laggärningar blir ingen människa rättfärdig.”* (Gal. 2:16, 3:10).

Lagen har en annan uppgift: *”Men vi vet att allt vad lagen säger, det talar den till dem som har lagen, för att var mun skall stoppas till och hela världen stå med skuld inför Gud. Ty ingen människa förklarar rättfärdig inför honom genom laggärningar. Genom lagen ges insikt om synd.”* (Rom. 3:19-20).

Vem är Messias? Vems son är han?

Det handlar den andra delen av vår text om.

Paulus skriver: *”Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus. Ty livets Andes lag har i Kristus Jesus gjort mig fri från syndens och dödens lag. Det som var omöjligt för lagen, svag som den var genom den syndiga naturen, det gjorde Gud genom att sända sin egen Son som syndoffer, han som till det yttre var lik en syndig människa, och i hans kropp fördömde Gud synden. Så skulle lagens krav uppfyllas i oss som inte lever efter köttet utan efter Anden.”* (Rom. 8:1-4).

Det som var omöjligt för lagen – det gjorde Gud! Och det gjorde han genom att sända sin Son till ett offer för synden. På sin kropp fick Jesus erfara hela fördörelsens fasa. Han, som till det yttre var lik en syndig människa, men som var utan synd, blev gjord till synd för oss. Över honom slog alla vredens vågor samman. I gudsövergivenhetens golvatamörker genomled han helvetets alla kval i vårt ställe, för att ingen människa skulle för sina synders skull behöva hamna i den eviga elden, som är tillredd åt djävulen och hans änglar.

Segrande gick han igenom. Helig i allt uppfyllde han som vår ställföreträdare alla lagens krav och betalade skulden för alla våra synder. Därför finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus. För *”Kristus friköpte oss från lagens förbannelse, när han blev en förbannelse i vårt ställe”*. (Gal. 3:13).

Men här blir det nu avgörande vad man svarar på frågan Jesus ställde till fariséerna: "*Vem är Messias? Vems son är han?*"

" *Davids*", svarar fariséerna. Ja, Messias var en ättling till David. Men så kommer en fråga till: "*Hur kan då David, driven av Anden, kalla honom Herre och säga: 'Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida, tills jag har lagt dina fiender under dina fötter.'* Om nu David kallar honom sin Herre, hur kan då Messias vara Davids son?"

Och så blir resultatet detsamma som för de frågare vi mötte tidigare i det här kapitlet: "*Ingen kunde svara honom ett ord, och från den dagen vågade ingen längre fråga honom.*"

Är Messias inte något mer än en ättling till David? Skall han inte göra något mer än upprätta riket åt Israel? Varför kallar David honom Herren, om han bara är Davids son?

Det finns också i vår tid många som kan acceptera Jesus som en stor människa, en enastående lärare, en stor profet och en sann humanist, en som tog de svagas parti, som var ett föredöme värt att efterfölja. De tycker inte att det där om Jesus som Guds Son, sann Gud, född av jungfrun osv. har någon betydelse. Det där tycker man bara är teologiska spetsfundigheter som vanligt folk inte behöver bry sig om.

Men är Jesus inget mer än Davids Son, en enastående människa, men ändå bara en människa, då faller allt. För "*sin broder kan ingen friköpa, eller ge Gud lösepenning för honom. För dyr är lösen för hans själ och kan ej betalas till evig tid*". (Ps. 49). Därtill fordrades något mer och något högre än enbart en människa. Det behövdes Gud och människa i en person – människa för att kunna lida och dö och Gud för att kunna försona synderna, ta bort Guds vrede och lagens förbannelse och övervinna döden, djävulen och helvetet.

Och nu går frågan till dig: Vad anser du om Messias? Vem är han? En underbar människa och en stor förebild att efterfölja, ja, men är han din Frälsare?

I dig själv står du under lagens förbannelse, förtappad, förlorad, på väg mot evig olycka, i en tillvaro utan Gud och utan hopp, med en törst som aldrig stillas, i en sorg utan tröstare, i tårar som aldrig torkas av, i evig jämmer och vända med alla osaligas andar som enda sällskap, i ett mörker utan en stråle av ljus –

men du är, sådan du är, omsluten av din himmelske Faders kärlek. Du är innesluten i det försoningsverk din Frälsare Jesus utfört. Du har rätt att i denna stund knäppa dina händer och tacka och prisas honom för syndernas förlåtelse, för liv och räddning, för evig salighet.

För också du är bjuden! Också till dig går kallelsen till den himmelska bröllopsglädjen. Den himmelske konungens tjänare har sänts ut för att kalla, locka, truga, nödga alla halta, lytta, krymplingar, fattiga, usla syndare till bröllopssalen – Guds rike på jorden och till dess fullkomning i härligheten: "*Kom, ty nu är allt redo.*"

Och bröllopskläder, skor och ring

Han har tillreds, ty se

Av dig han väntar ingenting,

Blott att dig allt få ge.

Amen.